

ΗΜΕΡΙΔΑ

«ΓΙΑΤΙ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ;»

Πέμπτη 16 Μαΐου 2013

Κίνηση πολιτών

I. Μία πρώτη απάντηση.

Όταν τίγεται το ζήτημα της δυσλειτουργίας της Δικαιοσύνης η συζήτηση σχεδόν αυτόματα περιστρέφεται γύρω από θέματα όπως : η μεγάλη καθυστέρηση στην απονομή της, τα μισθολογικά των δικαστικών λειτουργών, ο τρόπος ανάδειξης στην ηγεσία της Δικαιοσύνης, ο τρόπος ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, ο τρόπος λειτουργίας των δικαστικών ενώσεων κ.λπ.

Δεν αρνούμαι ότι όσα προανέφερα είναι θέματα που σχετίζονται με την ομαλή λειτουργία της Δικαιοσύνης και μάλιστα τα περισσότερα είναι και ιδιαίτερος σημαντικά.

Ωστόσο, όταν άρχισα να γράφω την ομιλία μου η ενστικτώδης αντίδρασή μου στο ερώτημα : «Γιατί δυσλειτουργεί η Δικαιοσύνη» ήταν να αναρωτηθώ και γιατί να μην δυσλειτουργεί η Δικαιοσύνη; Λειτουργούν άραγε οι άλλες δύο εξουσίες στην χώρα μας τόσο υποδειγματικά, ώστε το φαινόμενο της δυσλειτουργίας να εντοπίζεται μόνο στον χώρο της Δικαιοσύνης; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι νομίζω προφανής.

Επιτρέψατε μου, όμως, να επιμείνω στο σημείο αυτό! Έχω παραστεί τα τελευταία χρόνια σε πάρα πολλά συνέδρια, ημερίδες, ομιλίες κ.λπ., όπου το πρόβλημα της λειτουργίας ή της δυσλειτουργίας, αν θέλετε, της Δικαιοσύνης αντιμετωπίζεται ως ένα

μεμονωμένο πρόβλημα της λειτουργίας αυτής της Πολιτείας. Όμως τα πράγματα δεν είναι καθόλου έτσι. Η καλή ή κακή λειτουργία των άλλων δύο λειτουργιών και ιδιαίτερα της εκτελεστικής επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και την λειτουργία της Δικαιοσύνης, η οποία, από την φύση του πράγματος καλείται πάντοτε τελευταία να δώσει λύση στο πρόβλημα. Ζητήματα, όπως η δυσκολοερμήνευτες διατάξεις νόμων δημιουργούν τεράστια προσκόμματα στο έργο των δικαστικών λειτουργιών.

Επίσης, η αδυναμία ή η αδιαφορία των άλλων δύο εξουσιών να οργανώσουν έγκαιρα και αποτελεσματικά το Κράτος και να δώσουν επίκαιρες λύσεις σε μείζονα κοινωνικά και άλλα προβλήματα. Για να δώσω μερικά παραδείγματα: Φταίει άραγε η δικαστική εξουσία που η Χώρα δεν απέκτησε έγκαιρα δασολόγιο και κτηματολόγιο με αποτέλεσμα να κατακλύζονται από σχετικές υποθέσεις; Που δεν απέκτησε έγκαιρα χρήσεις γης; Που δεν στάθηκε δυνατό να δοθεί λύση στο θέμα της αυθαίρετης δόμησης; Είναι άραγε τόσο δύσκολο να κατανοήσει η Διοίκηση ότι στο θέμα αυτό οφείλει να σεβαστεί το Σύνταγμα και την κοινοτική νομοθεσία, όπως επανειλημμένα την έχει προτρέψει με τις αποφάσεις του το ΣΤΕ; Που δεν μπόρεσε η Χώρα να αποκτήσει ένα αξιόπιστο φορολογικό σύστημα, με αποτέλεσμα να κατακλύζονται τα Δικαστήρια και από τέτοιου είδους υποθέσεις; Θα μπορούσα να συνεχίσω με πολλά άλλα παραδείγματα, αλλά σταματώ εδώ.

Ας δούμε, όμως, την επιρροή και από μία άλλη πλευρά! Είναι γνωστό ότι το Σύνταγμα κατοχυρώνει την πλήρη ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών σε ό,τι αφορά την άσκηση του δικαιοδοτικού τους έργου. Διαφορετικά, όμως, είναι τα πράγματα σε ό,τι έχει να κάνει με την παραγωγή του νομοθετικού έργου, με την επιλογή της ηγεσίας και την Διοίκησης της Δικαιοσύνης, όπου εκεί έχουμε ενεργό ανάμειξη των άλλων δύο λειτουργιών.

Πώς έχουν εκεί τα πράγματα; Βοηθάει άραγε την λειτουργία της Δικαιοσύνης η συνεχής αλλαγή των διατάξεων των διαφόρων Κωδικών, με πρώτο τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με κάθε νόμο που κάθε Υπουργός θεωρεί καθήκον του να εξαγγείλει. Διατάξεων που δεν προλαβαίνουν να εφαρμοσούν τα Δικαστήρια και πολλές από τις οποίες δεν είναι δυνατόν πρακτικά να εφαρμοσθούν; Ή η συνεχής μετατροπή των αδικημάτων από πλημμελήματα σε πταίσματα, η σε κακουργήματα και αντίστροφα, λαμβανομένου υπόψη του χώρου των φυλακών; Βοηθούν αυτά την καλλιέργεια του αισθήματος ασφαλούς δικαίου στην κοινωνία και στην ομαλή λειτουργία των Δικαστηρίων.

Διαχείριση του ανθρωπίνου δυναμικού! Εφαρμόσθηκε ή εφαρμόζεται η αξιοκρατία στην επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης ή έγιναν και γίνονται επιλογές με άλλα κριτήρια που καθόλου δεν βοηθούν στην ανύψωση του φρονήματος των δικαστών στην άσκηση της προσήκουσας εποπτείας και εν τέλει στην ομαλή λειτουργία των Δικαστηρίων; Κινήθηκαν ποτέ πειθαρχικές διώξεις

κατά των δικαστικών λειτουργών ακόμη και ανώτατων που δεν εκπληρώνουν κατά τον πρέποντα τρόπο τα δικαστικά τους καθήκοντα; Αντιμετωπίστηκαν πάντοτε με τον πρέποντα σεβασμό και αίσθημα ευθύνης οι δικαστικοί λειτουργοί ή παραδόθηκαν εύκολα πολλές φορές ως βορρά στα ΜΜΕ και στον λαϊκισμό, όταν ελήφθησαν αποφάσεις που δεν ήταν αρεστές σε κυβερνήσεις ή όταν υποβλήθηκαν κάποια αιτήματα που δεν ήταν αρεστά στην εκτελεστική εξουσία;

Τέλος, στην υλικοτεχνική υποδομή έχουν ευθύνη τα δικαστήρια εάν οι χώροι που στεγάζονται δεν είναι οι πρέποντες και μερικές φορές ούτε καν αξιοπρεπείς; Που ακόμη και σήμερα στερούνται θερμάνσεως, αναλωσίμων και πολλά εκ των οποίων αντιμετωπίζονται με δαπάνες των Δικηγορικών Συλλόγων. Που καθυστέρησε τόσο πολύ η μηχανοργάνωση και μηχανογράφησή τους; Και άλλα πολλά!

Όλα τα παραπάνω με οδηγούν στην σκέψη ότι χρειάζεται αλλαγή στον τρόπο Διοικήσεως της Δικαιοσύνης στην χώρα μας. Και στο πρώτο συμπέρασμα ότι για την δυσλειτουργία της Δικαιοσύνης στην Χώρα μας μέγιστο μερίδιο ευθύνης έχει ο τρόπος λειτουργίας των άλλων δύο εξουσιών που την επηρεάζουν αρνητικά! Χρειάζεται λοιπόν μεγαλύτερη προσοχή και κατανόηση στα προβλήματα της δικαστικής εξουσίας από τις άλλες δύο, καλλίτερη συνεργασία και αντιμετώπισή της με όρους ισότητας και ισοτιμίας, όπως άλλωστε επιτάσσει και το Σύνταγμα, ώστε να αρθούν οι λόγοι δυσλειτουργίας της Δικαιοσύνης που οφείλονται στην αρνητική επίδραση από την λειτουργία των άλλων δύο εξουσιών!

II. Ένα διαφορετικό σύστημα Δικαιοσύνης για την χώρα μας ;

Τα τελευταία χρόνια, δηλαδή τα χρόνια μετά την Μεταπολίτευση, ζήσαμε θεμελιακές αλλαγές στη Χώρα μας μέρος των οποίων υπήρξε και η ίδια η Δικαιοσύνη ως πολιτειακή λειτουργία, αλλά και ως θεσμός εύρυθμης λειτουργίας των κοινωνικών σχέσεων. Ζήσαμε συνταγματικές μεταρρυθμίσεις που επηρέασαν και την θέση της Δικαιοσύνης, ζήσαμε την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αργότερα στην ζώνη του ευρώ.

Σήμερα είναι πανθομολογούμενο ότι η Δικαιοσύνη διέρχεται στην Χώρα μας μία ιδιαίτερη κρίσιμη φάση. Βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή. Κατά την γνώμη μου τίθεται πλέον το ερώτημα αν χρειάζεται ριζική αλλαγή και σε καταστάσεις και δομές, οι οποίες μέχρι στιγμής θεωρούνταν αναλλοίωτες.

Ας δούμε, όμως, πρώτα, πού βρίσκεται σήμερα η κατάσταση και τι έχουν να αντιμετωπίσουν οι δικαστικοί λειτουργοί.

Η Δικαιοσύνη γενικά έχει ή είχε, τουλάχιστον μέχρι σήμερα κατεξοχήν εθνικό χαρακτήρα, ως λειτουργία σύμφυτη με το εθνικό κράτος. Είναι, όμως, εμφανές ότι πανευρωπαϊκώς αλλά και παγκόσμια, θα έλεγα το εθνικό κράτος σταδιακά υποχωρεί. Βλέπουμε δηλαδή ότι δεν παράγεται πλέον αμιγώς εθνική νομοθεσία, αλλά εισάγεται –και μετά μεγάλης δυσκολίας θα έλεγα–

προσαρμοζόμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία τα δεσμευτικά υποδείγματα της οποίας παράγονται σε μεγάλο αριθμό από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε αυτά πρέπει επίσης να προστεθούν και οι διεθνείς συνθήκες, συμβάσεις κ.λπ.

Ο Έλλην Δικαστής δεν είναι πλέον μόνο εθνικός αλλά και ευρωπαϊός δικαστής. Και έχει να αντιμετωπίσει τρεις διαφορετικές έννομες τάξεις.

Οι διαφορετικές αυτές έννομες τάξεις δίνουν πολλές φορές αντικρουόμενες λύσεις, οι οποίες πρέπει να εναρμονισθούν, άλλως να ερωτηθούν τα ευρωπαϊκά δικαστήρια με αποτέλεσμα να μεγαλώνει ο βαθμός των απαιτούμενων γνώσεων και δυσκολίας των υποθέσεων, πέρα από τον απαιτούμενο για την επίλυση της διαφοράς χρόνο.

Στα ζητήματα αυτά πρέπει να προστεθούν άλλα δύο. Η πολύ κακή ποιότητα της παραγόμενης εθνικής νομοθεσίας. Πράγματι ο δικαστής τελευταία έχει να αντιμετωπίσει νόμους με τεράστιο αριθμό σελίδων, με έννοιες μη εύκολα κατανοητές και με διατάξεις που δεν μπορούν εύκολα να ερμηνευθούν. Παρατηρήθηκε ακόμα και το φαινόμενο άλλα να λέγει η ουσιαστική ρύθμιση και άλλα η εισηγητική έκθεση του νόμου. Τελευταία, πρέπει να προστεθεί η δυσκολία που ανακύπτει από την κατάσταση των εκτάκτων συνθηκών που επικρατεί στην Χώρα μας. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κατακλυσθούν τα Δικαστήρια από υποθέσεις όχι μόνο αυξημένου βαθμού δυσκολίας, αλλά και τεραστίας κοινωνικής σημασίας. Στην ουσία όλες οι υποθέσεις που αφορούν στα μείζονα οικονομικά, εργασιακά, υπαλληλικά και κοινωνικά προβλήματα, όλες δηλαδή οι υποθέσεις μεγάλου ενδιαφέροντος, αλλά και ελπίδων για το κοινωνικό σύνολο έχουν αχθεί ενώπιον των Δικαστηρίων. Και καλείται ο Δικαστής όχι μόνον να κάνει δύσκολες ερμηνείες και δυσχερείς σταθμίσεις μεταξύ του γενικού συμφέροντος και των αρχών της ισότητας, της αναλογικότητας, και της δυνατότητας της συνεισφοράς ενός εκάστου ανάλογα με τις δυνατότητές του. Καλείται να κάνει δύσκολες ασκήσεις ισορροπίας μεταξύ της εξασφάλισης του εθνικού και γενικότερου συμφέροντος, αλλά και διατηρήσεως αραγούς του κοινωνικού ιστού, διατηρώντας συγχρόνως υψηλό το κύρος της Δικαιοσύνης.

Τέλος, καλείται ο Έλλην Δικαστής να συμβάλλει με το έργο του στην ανάπτυξη της Χώρας και την οικονομική εξυγίανσή της. Αυτό με την επιτάχυνση της διεκπεραιώσεως του έργου του και της γρηγορότερης απονομής της Δικαιοσύνης, ιδιαίτερα δε στις φορολογικές υποθέσεις, στις υποθέσεις των δημοσίων συμβάσεων και δημοσίων έργων, στις μεγάλες περιβαντολλογικές υποθέσεις που συνδέονται με την πραγματοποίηση τουριστικών ή άλλης μορφής επενδύσεων στην Χώρα μας. Και πολύ συχνά εισπράττουν τα Δικαστήρια την άδικη μομφή ότι αυτά είναι που καθυστερούν ή δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση των επενδύσεων στην Ελλάδα.

Τίθεται λοιπόν κατά την γνώμη μου, το καίριο ζήτημα. Το Δικαστικό Σύστημα στην Χώρα μας, ως έχει σήμερα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες προκλήσεις?

Προσωπικά κλίνω προς αρνητική απάντηση. Χρειάζεται μία ριζική αλλαγή του συστήματος και όχι διάφορες επιμέρους παρεμβάσεις, όπως οι επιχειρούμενες, οι οποίες άλλωστε διαχρονικά δεν έχουν εξασφαλίσει ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Κατά την γνώμη μου δε αυτή, η αλλαγή πρέπει να κινηθεί γύρω από τρεις άξονες:

1. Άνοιγμα της Δικαιοσύνης στην κοινωνία.

Φαντάζομαι μία εντελώς διαφορετική Δικαιοσύνη για την Χώρα μας. Μία Δικαιοσύνη απηλλαγμένη από την απομόνωση και την ρουτίνα στην οποία την οδηγεί μια οιονεί δημοσιοϋπαλληλική σταδιοδρομία, απηλλαγμένη από τα βάρη της καθημερινότητας, τις εξαρτήσεις και τις επιρροές. Μία Δικαιοσύνη ανοιχτή στην αλληλεπίδραση με την κοινωνία. Μια Δικαιοσύνη στην οποία οι διοικητικοί δικαστές θα μπορούν να μεταπηδούν στη Δημόσια Διοίκηση ή ακόμα και στην ελεύθερη αγορά για να μεταφέρουν την πλούσια εμπειρία τους και στην οποία αντίστροφα θα μπορούν να θητεύουν καθηγητές του Πανεπιστημίου ή διακεκριμένοι δικηγόροι, προκειμένου να εισφέρουν τις δικές τους γνώσεις. Κοντολογίς, μία Δικαιοσύνη που δεν θα φοβάται την επαφή με την κοινωνία και θα είναι σε συνεχή διάλογο μαζί της.

2. Ενασχόληση της Δικαιοσύνης μόνο με τις σοβαρές υποθέσεις.

Στον αιώνα της παγκοσμιοποίησης και της ταχύτητας πρέπει να παραμείνει στα Δικαστήρια η αρμοδιότης για την εκδίκαση μόνο των σοβαρών υποθέσεων που δεν μπορούν να μεταφερθούν αλλού, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός που είναι η γρήγορη και αποτελεσματική επίλυση της διαφοράς. Αυτό, διότι άλλως κινδυνεύει να επικρατήσει η ήδη υπάρχουσα και σήμερα τάση οι μεγάλες διαφορές ιδίως με πολύπλοκο οικονομικό αντικείμενο να μην επιλύονται πλέον από τα Δικαστήρια, αλλά από όργανα συγκροτούμενα ειδικά για τον σκοπό αυτό, όργανα δηλαδή της οικονομίας της αγοράς.

Με την κατάλληλη τροποποίηση του Συντάγματος θα μπορούσε να επιτραπεί η ίδρυση στην Χώρας μας ειδικών Δικαστηρίων, δεδομένου ότι οι λόγοι που απαγόρευαν την ίδρυσή τους έχουν εκλείψει. Θα αναφέρω ως παράδειγμα την περίπτωση του Βελγίου που ίδρυσε ειδικά Δικαστήρια για την επίλυση των θεμάτων της ιθαγενείας και των μεταναστών, υποθέσεις που σήμερα κατακλύζουν και έχουν προκαλέσει συμφόρηση στα Διοικητικά Δικαστήρια. Άλλο παράδειγμα θα ήταν η ίδρυση δικαστηρίων ειδικών για την επίλυση των φορολογικών διαφορών.

Νομίζω επίσης ότι μπορούμε να εμπιστευθούμε στους δικηγόρους και τους Δικηγορικούς Συλλόγους την επίλυση πολλών

υποθέσεων που είναι μη καιρίας σημασίας και άγονται σωρηδόν ενώπιον της Δικαιοσύνης. Να οπλισθούν οι δικηγορικοί σύλλογοι με άσκηση δημόσιας εξουσίας και αρμοδιότητες και να συγκροτήσουν όργανα με τα οποία θα μπορούν να επιλύουν της απλές υποθέσεις. Να γίνουν οι δικηγόροι πραγματικοί συλλειτουργοί της Δικαιοσύνης. Ευχαρίστως δε θα έβλεπα την ουσιαστικότερη συμμετοχή τους στην απονομή της Δικαιοσύνης που σήμερα προβλέπει το Σύνταγμα.

Φυσικά στην αποσυμφόρηση της Δικαιοσύνης μπορούν να συμβάλλουν η επίλυση των διαφορών στα πλαίσια της Διοικήσεως και θεσμοί όπως η διαμεσολάβηση, η διαιτησία κ.λπ.

3. Βελτίωση του επιπέδου των δικαστικών λειτουργών, αλλά και των παρεχομένων σ' αυτούς μέσων.

Όλο και πιο συχνά ο Έλλην Δικαστής καλείται να εφαρμόσει εξειδικευμένη νομοθεσία, είναι υποχρεωμένος να κινηθεί ανάμεσα σε γνωμοδοτήσεις ειδικών εμπειρογνώμωνων, σε πορίσματα δικηγορικών εταιρειών παγκόσμιας εμβέλειας, να διεισδύσει σε πολυδαίδαλες διαδρομές κεφαλαίων κ.ο.κ., είναι δηλαδή υποχρεωμένος να δαμάσει ύλη για την οποία δεν απέκτησε την κατάλληλη εκπαίδευση και υποδομή. Μπορεί λοιπόν να ανταποκριθεί ο Έλλην Δικαστής στις παραπάνω προκλήσεις με μόνο όπλο του το υψηλό φρόνημα και την αδάμαστη θέλησή του με τα πενιχρά μέσα που του παρέχει η Ελληνική Πολιτεία?

Χρειάζεται λοιπόν, πρωτίστως, άνοδος του επιπέδου της παρεχόμενης στους δικαστικούς λειτουργούς εκπαίδευσης και περαιτέρω εξειδίκευσή τους. Στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών πρέπει να πάψει να επαναλαμβάνεται η ύλη, η οποία έχει ήδη διδαχθεί στα Πανεπιστήμια, αλλά πρέπει να γίνονται μαθήματα μεταπτυχιακού επιπέδου και με ειδικότερες κατευθύνσεις. Τα δε εξειδικευμένα σεμινάρια που οργανώνονται και είναι πράγματι τις περισσότερες φορές πολύ υψηλού επιπέδου πρέπει να συνοδεύονται και από σχετικές εξετάσεις των συμμετεχόντων σε αυτά, ώστε μόνον τότε οι δικαστικοί που τα παρακολούθησαν να μπορούν να υποβληθούν σε κρίση για προαγωγή. Εναλλακτικώς μπορεί να καθιερωθεί ως προϋπόθεση για την κρίση προς προαγωγή των δικαστικών λειτουργών η επιτυχής αποφοίτησή τους από σχολές επιμόρφωσης που θα ιδρυθούν στα πλαίσια της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών.

Ένα άλλο σχετικό, αλλά λεπτό και ευαίσθητο ζήτημα που πρέπει όμως να αντιμετωπισθεί είναι οι αρνητικές επιπτώσεις από την καθιερούμενη από τη Σύνταγμα ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών.

Θεσπίζοντας το Σύνταγμα την δικαστική ανεξαρτησία είναι, τουλάχιστον στα μάτια μου, προφανές ότι αναφέρεται στην ουσία της δικαιοδοτικής τους κρίσεως και όχι στην εν γένει άσκηση των καθηκόντων τους. Διότι είναι και οι δικαστές εργαζόμενοι και ως εργαζόμενοι πρέπει να αξιολογούνται. Δε θεσπίζει δηλαδή το

Σύνταγμα το ανεξέλεγκτο του Δικαστού, ο οποίος ουδεμία υπηρεσία προσφέρει. Βεβαίως υπάρχει το ζήτημα της δυσκολίας και της βαρύτητας των υποθέσεων, της ποιότητας απονομής της Δικαιοσύνης, του χρόνου που χρειάζεται μία υπόθεση για να ωριμάσει κ.λπ. Συμφωνώ ότι απόλυτο μέτρο δεν υπάρχει. Μπορούν, όμως, οι Ολομέλειες των Δικαστηρίων να θεσπίζουν κάποια ενιαία κριτήρια ως προς τον αριθμό των υποθέσεων που πρέπει να συζητούνται, τον χρόνο παραδόσεως των αποφάσεων κ.λπ. Και να επιβραβεύονται με ειδικά επιδόματα οι δικαστές, οι οποίοι επιτυγχάνουν τους στόχους. Διότι αυτή την στιγμή υπάρχει μία εξίσωση προς τα κάτω που δυναμιτίζει το κύρος της Δικαιοσύνης και υποσκάπτει τις προσπάθειες των άξιων λειτουργών της. Μου είναι πραγματικά αδιανόητο να αμείβονται με τον ίδιο τρόπο εκείνοι που κυριολεκτικά δίνουν κάθε ικμάδα των δυνάμεών τους για την άσκηση του λειτουργήματός τους με αυτούς που δεν εργάζονται μετερχόμενοι πλείστα όσα προσχήματα.

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει ίσως να ξαναδούμε και να ξανασυζητήσουμε θέματα όπως η συγκρότηση του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή σε κρίση για προαγωγή, τις προϋποθέσεις για την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου κλπ. Και, βέβαια πρέπει να εξαλειφθούν από τον Κώδικα Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και άλλους νόμους, διατάξεις που παρέχουν σχετικές αρμοδιότητες στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι δεν χρειαζόμαστε μεγαλύτερο αριθμό δικαστών, αλλά καλλίτερους δικαστές. Οι δικαστές πρέπει δε να απασχολούνται μόνο με το κυρίως έργο τους και όχι με βοηθητικά καθήκοντα. Πρέπει δε να πλαισιωθούν από, τουλάχιστον, διπλάσιο αριθμό δικαστικών υπαλλήλων, από εξειδικευμένο προσωπικό και να τους παρασχεθεί αφειδώς η απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή.

II. Οικονομική Ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης.

Θεωρώ ότι θεμελιώδες στοιχείο για την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης είναι η οικονομική της ανεξαρτησία. Η Δικαιοσύνη έχει τους δικούς της πόρους. Οι πόροι αυτοί πιστεύω ότι πρέπει να διατίθενται κατ' αρχήν για την λειτουργία της και τις απολαβές των δικαστικών λειτουργών.

Η σταθερή και ισομερής χρηματοδότηση της δικαιοσύνης συντελεί στην εγκαθίδρυση ενός ανεξάρτητου και σταθερού συστήματος απονομής της. Η κατάρτιση ενός προϋπολογισμού για την δικαιοσύνη μετά από εκτίμηση και ανάλυση των αναγκών των δικαστηρίων και η διαχείρισή τους από ένα ανεξάρτητο όργανο θα απαλλάξει τους δικαστές από τον κίνδυνο άσκησης πιέσεων από την πολιτική εξουσία που μπορούν να επηρεάσουν την καθημερινή τους εργασία και θα ενισχύει την ταχύτητα στην απονομή της Δικαιοσύνης.

Είμαι, λοιπόν, πραγματικά υπερήφανος που κατά την διάρκεια της θητείας μου έγινε ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή με

το νόμο 3900/2010, ο οποίος δίνει στα Δικαστήρια μια πάγια προκαταβολή για τα τρέχοντα έξοδά τους και τα αναλώσιμα.

Ας γίνει λοιπόν και ένα ακόμη βήμα και ας γίνει μία μελέτη, ώστε να μετρηθεί το ύψος στο οποίο ανέρχονται οι πόροι της Δικαιοσύνης και η σχέση τους προς τα έξοδα λειτουργίας της και τις απολαβές των δικαστικών λειτουργών. Θεωρώ ότι αν, όπως πιστεύω, το ύψος των πόρων είναι σαφώς μεγαλύτερο, το υπόλοιπο μπορεί να περιέρχεται στο Δημόσιο. Ας δοθούν οι πόροι αυτοί σε ένα ανεξάρτητο όργανο να τους διαχειρισθεί.

Με τον τρόπο αυτό πιστεύω ότι θα ξεπεράσουμε θεσμούς που δεν ευδοκίμησαν και απαξιώθηκαν δικαίως ή αδικώς, όπως ο θεσμός του αποκαλούμενου «Μισθοδικείου». Επίσης θα ξεφύγουμε από καταστάσεις που ζήσαμε τελευταία και που εκλόνισαν το κύρος της Δικαιοσύνης, όπως οι πρόσφατες κινητοποιήσεις των δικαστικών λειτουργών που κινήθηκαν ίσως και πέρα από τα όρια της συνταγματικής νομιμότητας.

Πιστεύω ότι με τον τρόπο αυτόν θα αποκατασταθεί η ηρεμία στους κόλπους της Δικαιοσύνης και θα επιταχυνθεί το έργο της.

Όλες όμως αυτές οι αλλαγές δεν μπορούν να γίνουν κατά την διάρκεια της θητείας ενός Υπουργού Δικαιοσύνης, όσο καλή θέληση και να έχει. Και οφείλω να πω ότι είχα τη χαρά να συνεργασθώ με Υπουργού που έδειξαν πραγματικό ενδιαφέρον για την επίλυση των ζητημάτων της Δικαιοσύνης. Οι αλλαγές αυτές πρέπει να μελετηθούν συνολικά και όχι αποσπασματικά όπως γίνεται μέχρι τώρα και να αποτελέσουν τον εθνικό σχεδιασμό για τις μέλλουσες και μείζονες αλλαγές στον χώρο της Δικαιοσύνης. Για να γίνουν αλλαγές στον χώρο της Δικαιοσύνης, απαιτείται οπωσδήποτε ευρύτερη συναίνεση. Συμπερασματικά λοιπόν για την άρση των δυσλειτουργιών στον χώρο της Δικαιοσύνης προτείνω:

1. Την καλλίτερη συνεννόηση και συνεργασία με τις άλλες δύο εξουσίες, οι οποίες οφείλουν να συμπεριφέρονται απέναντι στην δικαστική εξουσία με όρους ισότητας και ισοτιμίας και

2. Την θέσπιση ενός οργάνου που θα μελετήσει και θα εισηγηθεί ένα νέο εθνικό σχεδιασμό στον χώρο της Δικαιοσύνης.

Τάκης Οθ. Πικραμμένος